

TILVÆKST Grovfoder nr. 4, 6. marts 2020

Indhold

- **MARK**
- Aktuelt i græs
- Etablering af vårsæd
- **REGLER OG TILSKUD**
- Ny ansøgningsrunde for minivådområder
- Fællesskema og betalingsrettigheder 2020
- **EFTERUDDANNELSE OG KURSER**
- Præcisionsjordbrug – Nå nye højder i dit markbrug

MARK

Aktuelt i græs

Af planterådgiver Thomas Harbo

Græsmarkerne ser indtil videre ud til at være kommet godt igennem vinterperioden. Hvor efterårets sidste slæt stadig står på marken, er der allerede så meget lag på – som kun vokser dag for dag, at jordbehandling inden forårsarbejdet kan blive besværligt. Ikke mindst hvor der skal sås majs, er der så god tid at løbe på, at du måske med fordel kan bjerge et slæt græs primo april inden nedvisning af græsset halvanden til to uger efter slæt. Græssets kvalitet vil ikke være helt i top, men med en del nyvækst heller ikke så ringe. Udbyttet vil selvfølgelig variere fra mark til mark, men hvor du skønner det nødvendigt at fjerne græsset inden jordbehandling, vil der givetvis være ikke mindre end 1.500 FEN/ha. Mange steder kan der nok forudses 2.000 – 2.500 FEN/ha. Slætter du græsmarken inden majssåning, udløser det en særskilt kvælstofkvote på 108 kg N/ha.

Kontakt din planterådgiver hvis dette giver anledning til spørgsmål. Mark- og gødningsplan samt EU-ansøgning skal også rettes til ved ændring.

Etablering af vårsæd

Af planterådgiverne Marie Uth og Thomas Harbo

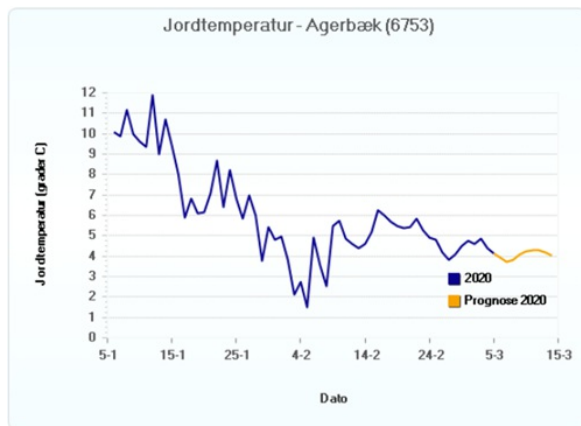
Godt begyndt er halvt fuldendt, når det gælder etablering af vårsæd. Hvis du får etableret vårafgrøderne rettidigt i et godt såbed, og de har en god madpakke med i form af placeret eller anden lettilgængelig gødning, har de alle forudsætninger for at levere et godt udbytte.

Billede 1 Vårbyg har fået en dårlig start på vækstsæsonen. Gyllen er placeret for dybt, og der ikke har været tilgængelig startgødning. Kornet er desuden sået i uens dybde. (Foto: SAGRO).

Såtidspunkt

Det gælder for både vårbyg, havre og vårhvede, at de bør sås lige så snart jorden er tjenlig. Arter vejret sig den kommende uges tid, vil der allerede kunne laves et godt såbed på høj sandjord. Først ved en jordtemperatur på 5 °C vil spiringen begynde, og jordtemperaturen er stadig så lav, at det ikke haster med etableringen.

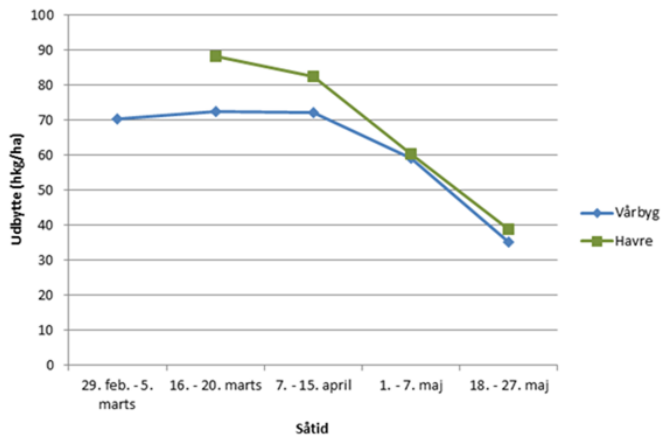

Figur 1 Jordtemperatur – her vist for Agerbæk. Billedet er indtil nu det samme for alle lokaliteter. (Kilde: SEGES)

Du må ikke gå på kompromis med kvaliteten af såbedet for at kunne begynde såningen tidligt. Generelt bør et godt såbed altid vægtes højere end såtidspunktet, og så længe du kan få afgrøden etableret i marts – primo april, er der ikke noget som haster – dog opnås de højeste udbytter på meget let jord ofte ved meget tidlig etablering! Ved tidlig såning og store nedbørsmængder er der endvidere også risiko for udvaskning af kvælstof (nitrat) i handelsgødning. Anvend gerne ammoniumholdige gødninger som svovlsur ammoniak eller NS 26 – 13/14/15.

I vårbyg er det i en række forsøg påvist, at når blot der sås inden 15. april, er det muligt at nå maksimalt udbytte. Ved såning efter 15. april falder det potentielle udbytte hurtigt. Der er en række specielle jorde eller lokaliteter, hvor der ikke kan laves et godt såbed så tidligt på sæsonen, og da er det selvfølgelig altid såbedets kvalitet, der bestemmer såtidspunktet.

I havre har det i modsætning til vårbyg vist sig, at det kan betale sig at så tidligst muligt. Udbyttepotentialet er allerede faldende i marts for hver dag såningen udsættes (se figur 2). Der er flere gode grunde til at så havre tidligt. Havre er meget følsom overfor tørke, og ved tidlig såning kan afgrøden nå at etablere et godt rodnet inden maj, hvor der ofte kommer perioder med tørke. I havre kan der også komme store skader af fritfluer, og tidlig såning kan også mindske risikoen for udbyttetab pga. fritflueangreb.

Figur 2 Udbytte i vårbyg og havre afhængig af såtidspunkt. De viste data stammer fra 10 vårbygforsøg fra årene 2016 – 18 og fire havreforsøg i 2017 (Kilde: Oversigt over Landsforsøg 2018).

Vårhvede bør også sås tidligt, så snart jorden er tjenlig. De seneste år er der også lavet spændende forsøg med at så vårhvede i efteråret, og de har vist et stort potentiale for at øge udbyttet ved at så i oktober – november. I fem forsøg i 2017 blev der i gennemsnit høstet 83 – 84 hkg/ha i vårhvede sået i efteråret og 65 hkg/ha ved såning mellem 15. marts og 11. april. I forsøgene i 2018 var der også samme tendens men mindre udtalt, da forsøgene som så meget andet var præget af tørke. Der er ikke lavet forsøg i 2019.

Etablering

Vårsæd skal sås i en ensartet dybde på 3 – max 4 cm. Jorden skal hverken være meget dybt opharvet og løs, der som bekendt kan give problemer med langsom og uens fremspiring samt manganmangel, eller meget fast, hvilket kan give problemer med tilstrækkelig hurtig afdræning efter regnskyl og generel dårlig etablering. Såbedet skal pakkes så tilpas fast, at fugten kan nå op til frøene. Desuden er der mindre tendens til manganmangel i en fastpakket jord.

Udsædsmængden beregnes ud fra tusindkornsvægt og ønsket plantetal. Se anbefalede plantetal i tabellen nedenfor. Til maltbyg anbefales plantetal omkring de 250 planter pr. m², mens du med fordel kan etablere lidt flere planter i foderkorn. Ved sen såning vælges det højeste plantetal. Kun ved meget sen såning skal du øge plantetallet yderligere.

Tabel 1 Anbefalet plantetal i vårsæd.

Afgrøde	Anbefalet plantetal [planter pr. m ²]
Havre	300
Vårbyg	250-300
Vårhvede	350-400

Udsædsmængden beregnes ved hjælp af formlen nedenfor.

$$\text{Udsæd i kg pr. ha} = \frac{\text{Ønsket antal planter pr. m}^2 \times \text{TKV}}{\text{Procent markspiring}}$$

Tabel 2 Udsædsmængde [kg pr. ha] ved en markspireprocent på 92. Denne fremspiringsprocent kan opnås under normalt gode betingelser, men i praksis kan den mange gange ligge lavere.

Markspireprocent	92	TKV							
		37	40	43	46	49	52	55	58
Plantetal [planter/m ²]	250	101	109	117	125	133	141	149	158
	275	111	120	129	138	146	155	164	173
	300	121	130	140	150	160	170	179	189
	325	131	141	152	163	173	184	194	205
	350	141	152	164	175	186	198	209	221
	375	151	163	175	188	200	212	224	236
	400	161	174	187	200	213	226	239	252

Ukrudt og efterafgrøder

Nedvisning af ukrudt med glyphosat før såning er primært relevant ved pløjefri etablering. Metoden kan også bruges

til bekæmpelse af kvik, men ved bekæmpelse om foråret kan du sjældent opnå tilstrækkelig god effekt, da kvikken skal have 3 – 4 blade for, at du kan forvente god virkning.

Ved glyphosat-sprøjtning forud for pløjefri etablering, er det bedst at vente med behandlingen, indtil der er god vækst i ukrudtet – generelt er det dog allerede tilfældet efter den meget milde vinterperiode. Efter behandling skal der gerne gå to dage inden jordbearbejdning for at sikre en god effekt. I det tidlige forår er det nødvendigt at vente længere tid med jordbehandlingen. Der er ikke nævneværdig forskel på de forskellige glyphosat-produkters virkningstid.

Ved behandling af almindeligt græsukrudt anvendes 600 – 700 g aktivstof pr. ha, mens dosis mod tokimbladet ukrudt skal være højere – omkring 1.000 g aktivstof pr. ha. Effekten forbedres ved at iblande 0,2 l/ha spredklæbemiddel, og 1 – 2 kg/ha ammoniumsulfat, hvor vandet er hårdt.

Har du marker med olieræddike-efterafgrøde, er det sikkert også nødvendigt at gøre noget her. Olieræddikerne er ikke frosset væk i vinter, og væksten er allerede godt i gang. Glyphosat er ikke effektivt til bekæmpelse af olieræddike, og det løser heller ikke de problemer, som den store afgrødemasse kan give i forbindelse med gyllenedfældning. Den bedste løsning her er afpudsning med en rotor- eller slagleklipper, som knuser afgrøden. Skal du have maskinstationen til at stå for arbejdet, koster det typisk i størrelsesordenen 90 – 125 kr./ha afhængig af arrondering og marker. Du kan evt. også anvende en discharve til at destruere efterafgrøden med. Du skal dog være sikker på, at der ikke falder megen nedbør efter harvningen, da det vil gøre det svært at færdes på markerne.

Gødskningsstrategi

Vårsæd – især vårbyg – betaler for at have gødningen tilgængelig fra start. Det skyldes, at vækstsæsonen er kort og intensiv. Vi anbefaler så vidt muligt at placere handelsgødning ved såning eller iblande handelsgødning i såsæden. Har du ikke mulighed for at placere eller samså handelsgødning, bør du alternativt bredsprede handelsgødning lige før eller efter såning. Dette gælder også, selvom der er nedfældet gylle inden såning!

Vi har set gode resultater af at bruge en forsuren startgødning. NS 21-24 er en god og prisbillig startgødning til placering. NS 26-13/14/15 er også gode, forsuren gødninger, mens det pga. restriktionerne i fosforforbruget ikke længere er aktuelt at anvende NP 18-20 (DAP).

Hjemmeavlet udsæd

Brug af egen udsæd kan mindske omkostningerne på bedriften. Du skal imidlertid forholde dig kritisk til kvaliteten, når du vælger at bruge egen udsæd, idet egen udsæd skal være af samme kvalitet som indkøbt sædekorn. Udsæden bør have en god spireevne, en relativ høj tusindkornsvægt og et lavt indhold af ukrudtsfrø. Udsæden skal også være fri for udsædsbårne sygdomme som fusarium i havre og vårhvede eller nøgen bygbrand i vårbyg.

Vær opmærksom på, om køber af avlen stiller krav om, at der har været anvendt certificeret udsæd. Det kan være tilfældet ved salg af korn til maltbyg.

Hvis du bruger hjemmeavlet udsæd, skal der betales forædlerafgift til sortsejeren. Forædlerafgiften er med til at betale udviklingen af fremtidens sorter; afgiften varierer alt efter sort. Oplysninger om brug af egen udsæd kan indberettes til Danske Sortsejere på www.sortsejere.dk, hvorefter du vil modtage en faktura på forædlerafgiften.

REGLER OG TILSKUD

Ny ansøgningsrunde for minivådområder

Af miljørådgiver Karen V. Thomsen

Ansøgningsrunden for minivådområder starter den 28. februar 2020.

Hvorfor anlægge minivådområder:

- Du er med til at bidrage til den kollektive indsats for at reducere kvælstofudledningen.
- Du får et nyt naturområde, hvor der er betalt for gravearbejde, ansøgninger m.m. samt kompensation for jorden. Minivådområdet bliver IKKE til §3 natur.
- Halvdelen af tilskuddet udbetales inden start af gravearbejde.
- Du kan fortsat søge Grundbetaling på arealet.
- Du får et spændende område til jagt eller rekreativt formål.

- Anlæggene søges placeret i hjørner af markerne eller ved udnyttelse af arealer med mindst værdi.
- Landbruget sender et vigtigt politiske signal ved at deltage i anlæggelsen af minivådområder.

Der har været usikkerheder i efteråret omkring afsyning af anlæggene for at få tilskuddet udbetalt. Disse forhindringer er nu fjernet.

Tag kontakt allerede nu til din oplandskonsulent for at høre om ordningen og dine konkrete muligheder, så vi kan nå at få sendt så mange som muligt i de kommende måneder.

Billund/Esbjerg: Anne Robenhagen Ravnhøj, tlf.: 7660 2392

Herning/Holstebro: Karen V. Thomasen, tlf.: 9629 6932

Billede 2 Billede af et af de minivådområder, der allerede er etableret (Foto: SEGES).

Fællesskema og betalingsrettigheder 2020

Af planterådgiver Susanne Frydendal Nielsen

Det er tid for indsendelse af fællesskema (FS). I år er fristen for rettidig indsendelse d. 17. april. Benytter du reglerne for kvæg-undtagelsesbrug er den 17. april også fristen for indsendelse af gødnings- og efterafgrødeskema (GKEA).

Det er muligt for at ændre i dit indsendte FS og markkort og indsende dit FS forsinket til og med 12. maj 2020. I ændringsperioden kan du bl.a. tilføje marker og ændre størrelsen på dine marker. Indsendes dit FS med markkort for 2020 først i perioden 18. april til 12. maj 2020, bliver den støtte, som et rettidigt indsendt fællesskema kunne danne grundlag for, nedsat med 1 % pr. arbejdsdag, som skemaet modtages efter ansøgningsfristen. Indsendes fællesskemaet den 18. eller 19. april, registreres fællesskemaet som modtaget mandag den 20. april – og altså én dag forsinket.

Det er også nu, du skal have styr på dine forpagtninger, sådan at betalingsrettighederne kan blive overdraget til de rette. Har du betalingsrettigheder, der skal overdrages, skal du også give os besked snarest, allerseneste chance for overdragelse er 12. maj. Men husk – vi kan umuligt nå at lave alles overdragelser på denne dag.

EFTERUDDANNELSE OG KURSER

Præcisionsjordbrug – Nå nye højder i dit markbrug

Ønsker du at øge dit udbytte i planteavl, kan præcisionsteknik være et spændende nyt skridt på vejen. Er du usikker på, hvordan du kommer i gang på din bedrift, og ønsker du at blive klædt bedre på til at udnytte fordelene ved den nyeste teknik til præcisionslandbrug, kan du få et gratis indledende bedriftsbesøg med én af SAGROs specialister på området. Mangler du sparring på området, så læs i nedenstående.